

Obsah

Úvod.....	9
<i>(Doc. Ing. Lukáš Jebavý, CSc.; Ing. Iva Pipalová)</i>	
1. USTANOVENÍ ZÁKONA A PROVÁDĚCÍCH PRÁVNÍCH PŘEDPISŮ K NĚMU VYDANÝCH, KTERÉ SE VZTAHUJÍ K OCHRANĚ POKUSNÝCH ZVÍŘAT	13
<i>(Ing. Zdeněk Burda, CSc.; Doc. Ing. Lukáš Jebavý, CSc.; Ing. Iva Pipalová)</i>	
1.1. Zákon o ochraně zvířat proti týrání.....	13
1.2. Prováděcí vyhlášky	14
1.3. Srovnání legislativy ČR a ostatních evropských zemí.....	15
1.4. Orgány ochrany zvířat a provádění dozoru.....	18
2. VYBRANÉ ČÁSTI PRÁVNÍCH PŘEDPISŮ, KTERÉ SE VZTAHUJÍ K OCHRANĚ POKUSNÝCH ZVÍŘAT, ZEJMÉNA VETERINÁRNÍHO ZÁKONA, TRESTNÍHO ZÁKONÍKU, PRÁVNÍCH PŘEDPISŮ UPRAVUJÍCÍCH ZPŮSOB ORGANIZACE PRÁCE A PRACOVNÍCH POSTUPŮ, KTERÉ JE ZAMĚSTNAVATEL POVINEN ZAJISTIT PŘI PRÁCI SOUVISEJÍCÍ S CHOVEM ZVÍŘAT	35
<i>(MVDr. Jiří Dousek, Ph.D.; Doc. Ing. Lukáš Jebavý, CSc.; Ing. Iva Pipalová)</i>	
2.1. Zákon o veterinární péči – vybraná ustanovení	35
2.2. Trestní zákoník – vybraná ustanovení	37
2.3. Zákony týkající se volně žijících zvířat.....	38
2.4. Vybraná ustanovení právních předpisů upravujících způsob organizace práce a pracovních postupů, které je zaměstnavatel povinen zajistit při práci související s chovem zvířat	40
2.5. Další předpisy nepřímé ochrany zvířat	43
3. USTANOVENÍ PŘEDPISŮ EVROPSKÉ UNIE, KTERÉ UPRAVUJÍ OCHRANU POKUSNÝCH ZVÍŘAT	49
<i>(Ing. Zdeněk Burda, CSc.; Doc. Ing. Lukáš Jebavý, CSc.; Ing. Iva Pipalová)</i>	
3.1. Směrnice EU 86/609.....	49
3.2. Dodatek „A“ této směrnice.....	50
3.3. Doporučení Komise 2007/526/ES ze dne 18. června 2007 týkající se pokynů pro umístění zvířat používaných pro pokusné a jiné vědecké účely a péči o ně	56
3.4. Ostatní související předpisy	58
4. ETICKÉ OTÁZKY TÝKAJÍCÍ SE VZTAHU ČLOVĚKA A POKUSNÝCH ZVÍŘAT, PŘIROZENÉ HODNOTY ŽIVOTA A ARGUMENTŮ PRO A PROTI POUŽÍVÁNÍ POKUSNÝCH ZVÍŘAT PRO VĚDECKÉ ÚČELY	61
<i>(MVDr. Alžběta Dyrnterová; Doc. Ing. Lukáš Jebavý, CSc.; Ing. Iva Pipalová)</i>	
4.1. Etika chovu pokusných zvířat a zacházení s pokusnými zvířaty.....	61
4.2. Argumenty pro a proti používání zvířat	62
4.3. Význam alternativních metod experimentů.....	63

5. ZÁKLADNÍ BIOLOGIE A PŘÍSLUŠNÁ DRUHOVĚ SPECIFICKÁ BIOLOGIE VE VZTAHU K ANATOMII, FYZIOLOGICKÝM ZNAKŮM, CHOVU, GENETICE A GENETICKÝM ZMĚNÁM POKUSNÝCH ZVÍŘAT	65
<i>(RNDr. Michael Boubelik, CSc.; Doc. Ing. Lukáš Jebavý, CSc.; Prof. MVDr. Zdeněk Knotek, CSc.; Prof. Ing. Jan Kouřil, CSc.; Ing. Gabriela Malá, Ph.D.; Prof. MVDr. Stanislav Navrátil, CSc.; Doc. MVDr. Pavel Novák, CSc.; Ing. Iva Pipalová; Prof. MVDr. Zdeňka Svobodová, DrSc.; Doc. MUDr. Helena Živná, CSc.)</i>	
5.1. Biologické experimentální modely	65
5.2. Základní biologie a příslušná druhově specifická biologie ve vztahu k anatomii a fyziologickým znakům	74
5.3. Fyziologické nároky pokusných zvířat na životní podmínky (prostor, osvětlení, větrání, teplota, relativní vlhkost a další).....	130
5.4. Obecné principy genetiky se zaměřením na laboratorní a pokusná zvířata.....	154
5.5. Selektované linie, biomodel, inbrední kmeny – přednosti a omezení při jejich využívání.....	157
6. ETOLOGIE POKUSNÝCH ZVÍŘAT, CHOV A ÚPRAVA PROSTŘEDÍ	167
<i>(Prof. Ing. Luděk Bartoš, DrSc.; Doc. Ing. Lukáš Jebavý, CSc.; Doc. RNDr. Pavel Rödl, CSc.; RNDr. Hana Tejkalová, Ph.D.)</i>	
6.1. Etologie laboratorních zvířat a požadavky z ní vyplývající.....	167
6.2. Chov laboratorních zvířat	173
6.3. Welfare pokusných a laboratorních zvířat	204
7. SPECIFICKÉ METODY ZACHÁZENÍ S POKUSNÝMI ZVÍŘATY	209
<i>(Eugenie Číhalová; Doc. Ing. Lukáš Jebavý, CSc.)</i>	
7.1. Zacházení s pokusnými savci	210
7.2. Zacházení s pokusnými ptáky	216
7.3. Zacházení s ostatními pokusnými zvířaty.....	217
8. PÉČE O ZDRAVÍ POKUSNÝCH ZVÍŘAT A HYGIENA	219
<i>(Ing. Zdeněk Burda, CSc.; RNDr. Jelena Paříková; Ing. Iva Pipalová; Doc. RNDr. Pavel Rödl, CSc.; MVDr. Tomáš Svoboda, CSc.)</i>	
8.1. Zoohygiena pokusných zvířat.....	219
8.2. Zoonózy a epizootologicky významné choroby laboratorních zvířat.....	221
8.3. Protinákazová opatření, karanténa, hygiena, adaptace	241
8.4. DDD, veterinární asanace a ochrana, bezpečnost při práci.....	244
8.5. Virologické, mikrobiologické a parazitologické vyšetřovací metody.....	280
9. UZNÁNÍ DRUHOVĚ SPECIFICKÉHO STRACHU, BOLESTI A UTRPENÍ VĚTŠINY BĚŽNÝCH DRUHŮ POKUSNÝCH ZVÍŘAT	289
<i>(Doc. MVDr. Šimon Vaculín, Ph.D.)</i>	

10. ZNECITLIVĚNÍ, METODY SNIŽUJÍCÍ BOLEST A USMRCOVÁNÍ POKUSNÝCH ZVÍŘAT	295
<i>(Doc. MUDr. Ladislav Hess, DrSc.; MVDr. Stanislav Špelda)</i>	
10.1. Aplikace látek.....	295
10.2. Anestezie, analgezie – základní farmakologické informace	301
10.3. Odběry vzorků krve, moči a trusu	327
10.4. Propedeutika pokusných zvířat	330
10.5. Pooperační péče.....	332
10.6. Eutanazie pokusných zvířat.....	334
11. POUŽÍVÁNÍ HLEDISEK HUMÁNNÍHO ZACHÁZENÍ S POKUSNÝMI ZVÍŘATY.....	337
<i>(Doc. Ing. Lukáš Jebavý, CSc.)</i>	
11.1. Etické principy zacházení s pokusnými zvířaty	337
11.2. Kontrola humánního zacházení se zvířaty	342
12. POŽADAVEK NAHRAZENÍ A OMEZENÍ POUŽÍVÁNÍ POKUSNÝCH ZVÍŘAT A ŠETRNÉHO ZACHÁZENÍ S NIMI.....	347
<i>(MUDr. Dagmar Jírová, CSc.; RNDr. Kristina Kejlová, Ph.D.)</i>	
12.1. Toxikologické zkoušky a jejich význam	347
12.2. Požadavky na vývoj a aplikaci alternativních metod	350
12.3. ECVAM, Evropské centrum pro validaci alternativních metod	351
12.4. Alternativní metody, základní principy a třídění	352
12.5. Alternativní metody v legislativě chemických látek a spotřebních výrobků	353
12.6. Alternativní metody/přístupy ve výuce	355
12.7. Ilustrativní přehled některých validovaných/uznaných alternativních metod	355
13. NÁVRHY POKUSŮ A PROJEKTŮ POKUSŮ.....	365
13.1. Plánování pokusů, nezbytná administrativa a dokumentace, alternativní metody ve výuce a experimenty, povolení, statistika, hlášení	365
<i>(Prof. RNDr. Jaroslav Květina, DrSc.)</i>	
13.2. Zpracování projektů pokusů.....	395
<i>(Doc. Ing. Lukáš Jebavý, CSc.)</i>	
14. VEDENÍ, EVIDENCE, STATISTIKA, ARCHIVACE A OCHRANA ÚDAJŮ SOUVISEJÍCÍCH S CHOVEM A POUŽITÍM POKUSNÝCH ZVÍŘAT	401
<i>(Ing. Josef Lachout, CSc.; Ing. Iva Pipalová)</i>	
14.1. Organizační, ekonomické a administrativní zabezpečení chovu a provádění pokusů na zvířatech	401
14.2. Vedení, evidence, statistika, archivace a ochrana údajů souvisejících s chovem a použitím pokusných zvířat	405

15. VÝŽIVA POKUSNÝCH ZVÍŘAT	407
<i>(Doc. Ing. Lukáš Jebavý, CSc.; Ing. Martin Těhník)</i>	
15.1. Výživa jednotlivých druhů laboratorních zvířat	407
15.2. Komerčně dostupné diety a jejich hodnocení	410
15.3. Výživa volně žijících zvířat v lidské péči	418
16. SPECIFIKA POKUSŮ NA HOSPODÁŘSKÝCH ZVÍŘATECH A VOLNĚ ŽIJÍCÍCH ZVÍŘATECH MIMO ZAŘÍZENÍ UŽIVATELE POKUSNÝCH ZVÍŘAT	421
<i>(MVDr. Jiří Dousek, Ph.D.; Ing. Pavla Hořavová; Doc. Ing. Lukáš Jebavý, CSc.)</i>	
16.1. Povolování a provádění pokusů na hospodářských zvířatech	421
16.2. Odlišnosti a specifika pokusů na hospodářských zvířatech	431
16.3. Epizootologická a veterinárně hygienická opatření při provádění pokusů na hospodářských zvířatech se zaměřením na využití živočišných produktů.....	432
16.4. Vhodné chovné prostory pro divoká zvířata	436
16.5. Aklimatizace, zařízení pro divoká zvířata. Chov jednotlivců, skupin, etologické zvláštnosti	438
16.6. Odchyťové metody, transport a způsoby manipulace s divokými zvířaty.....	439
17. VÝKLADOVÝ SLOVNÍK	441
18. POUŽITÁ A DOPORUČENÁ LITERATURA	449